

Kamuda Göç Yönetimi Çalışmalarında Önemli Bir Özne: İnsan Taciri Mağdurları Meselesi ve Kamu Yönetimi İçin Önemi¹²

Mehmet Burhanettin COŞKUN

Dr. Öğr. Üyesi. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve
Kamu Yönetimi Bölümü

Özet

Göçü başlatan ve devam ettiren etkenler genel anlamda itici ve çekici faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu faktörlerin çoğunda başta ekonomik olumsuzluklar kendini göstermektedir. Bölgesel koşullar düşünüldüğünde göç veren ülkelerin çoğunun yoksullukla ciddi boyutlarda mücadele ettiğini görmek mümkündür. Bu genel kabul ile birlikte toplumun sosyal bileşenlerini ve dolayısıyla kamu düzenini etkileyen oldukça karmaşık ve yasa dışı özellikleri barındıran “insan ticareti” konusu halen uluslararası karakterler taşıması ve ülkeleri olumsuz anlamda etkileyen örgütlü bir mesele olarak uzun zamandır kamu düzeni içerisinde dikkat çekmektedir. Türk kamu düzeninde de incelenmekte olan ve sıklıkla modern kölelik parametreleri anlamında da düşünülen insan tacirleri ve bu tacirlerin bir ticaret aracı olarak özne haline getirilen mağdurların kamusal önemi araştırmanın ana konusunu oluşturmaktadır. Araştırmanın temel amacı Türkiye’de sıklıkla karşılaşılan ve sosyal, ekonomik, küresel ve hatta siyasi sonuçlarının toplumun büyük kesimine etkisinin görüldüğü yasa dışı kanalların kullanıldığı konunun önemine dikkat çekmektir. Bunun yanında küresel, bölgesel ve yerel çaresizlik alanlarını profesyonelce istismar ederek yasa dışı şekilde hareket eden ve Türkiye’nin arzu edilmeyen kamusal olumsuzluklarına sebep olan insan tacirlerinin göç meselesi içindeki yeri ve hassasiyetini ortaya koyarak alınabilecek tedbirlere öneriler sunmaktır. Türkiye’nin bölgesel çıkmazlardan kaynaklanarak almakta olduğu göç hareketlerinin sonuçlarının insan tacirliği ve bu konuda mağduriyet yaşayan insan akımlarının incelendiği araştırmada bu başlıklar ile elde edilen bulgular ortaya konularak, betimsel ve açıklayıcı yöntem kullanılmıştır. Sonuçta modern köleliğin önlenmesi kapsamında gittikçe gelişen insan ticareti yöntemlerine giden ekonomik, siyasi ve sosyolojik yolların güçlü bir göç yönetimi hizmetinin kamu düzeninde bütünleşme imkânı bulması sağlanmalıdır.

¹ Bu çalışma 12-14 Ekim 2017 Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde, I. Uluslar Arası Yönetim, Ekonomi ve Siyaset Kongresinde sunulan " Göç Yönetiminde Önemli Bir Güncel Aktör Olarak İnsan Taciri Mağdurları Üzerine Bir Değerlendirme" başlıklı bildirin gözden geçirilmiş ve düzenlenmiş halidir.

² Makale Geliş/Kabul Tarihi: 18.07.18/11.10.18 – Araştırma Makalesi

Anahtar Sözcükler: Göç Yönetimi, Modern Kölelik, İnsan Ticareti, Mağdur Destek Programı

A Major Implementation In Public Immigration Management Studies: The Importance of Human Transitional Problems For Public and Public Administration

The factors that initiate and sustain migration are generally confronted as repulsive and attractive factors. In the majority of these factors, economic negativities manifest themselves. When regional conditions are considered, it is possible to see that most of the countries that emigrated are struggling with poverty in serious dimensions. With this general acceptance, the "human trafficking" issue, which contains the social components of the society and therefore the complex and illegal features that affect the public order, still draws attention within the public bureaucracy for a long time as a reason for negatively affecting international characteristics and countries. It is the main subject of investigating human traffickers, which are being examined in Turkish public order and also seen in the sense of modern slavery, and the public interest of the victims who are turned into subjects as a trading medium of these traders. The main aim of the research is to draw attention to the importance of the use of illegal channels, which are frequently encountered in Turkey, where the social, economic, global and even political consequences of the society which are clearly seen. It is also to present proposals to the measures that can be taken by demonstrating the place and sensitivity of human traffickers in the immigration issue, which act illegally by professionally exploiting the spheres of global, regional and local helplessness and cause undesirable public negativities in Turkey. Descriptive and explanatory methods have been used by revealing the results obtained by these headings in the research on human trafficking of human trafficking and the currents of human trafficking suffering from this issue. As a result, in order to prevent modern slavery, a strong migration management service of economic, political and sociological routes to increasingly trafficked human trafficking should be able to integrate in public order.

Keywords: Migration Management, Modern Slavery, Human Trafficking, Victim Support Program.

GİRİŞ

Modern toplumların günümüzde en önemli ortak çözüm kümeleri haline gelen ekonomik istikrarsızlıklar ve küresel çatışma ortamları bir takım insani rahatsızlıkları ortaya çıkarmaktadır. Bu rahatsızlıkların en yaygın olanlarını sıralamak gerekirse gittikçe artan gelir dengesizlikleri, doğu batı toplumları arasındaki karşı konulamayan asimetrik gelişme düzeyi, insanların yeni yaşam çevreleri bulma arayışları ve çaresizliklerinin tatmin edilebilmesi zorunlulukları şeklinde sıralanabilir. Tüm bu sayılanların ortak çözüm kümesi içerisinde uluslararası çıkar gruplarının ve devletlerin beklentilerinin de bir çekişme içerisinde olduğu kolayca görülebilmektedir.

Devletler yasal yolların geliştirilmesine yönelik önlemlere başvururken, yasa dışı çıkar grupları da buna yönelik yeni yöntemler bulma telaşı içine girmektedir. Uluslar arası işbirliğinin geliştirilmesinde bu konu daha da ciddi boyutlara ulaşmış önemli bir çalışma alanı doğurmuştur. Bu çalışma alanındaki önemli aktörleri devletlerin kamu düzeni, diğer devletlerle iş birliği oluşumları, toplumsal duyarlılık ve ulusal değerlerin her bir bireye işlenmesindeki eğitsel değerler şeklinde genel olarak başlıklandırmak mümkündür. Çalışmada uluslararası insan ticaretine yön veren bu tartışma konuları üzerinde durulacaktır. İnsan ticaretinin kamu yönetimi içerisindeki olumlu ve olumsuz etkilerinin çalışılması devletlerin güçlü bir problem çözme yöntemine kavuşmalarında sonuç getirici yollar açacaktır.

Korkut (2006, 13)'a göre modern kölelik yeni biçim ve anlayışlarla tanımlanmaya başlamış ve buna bağlı olarak da insan ticareti modern köleliğin en büyük sebebi olarak görülmektedir. Bu kapsamda atılacak adımlar insanlık onurunu da doğrudan ilgilendiren konular olarak düşünülmektedir.

İnsan ticareti ile mücadele edilmesi devletlerin ekonomik, toplumsal ve psikolojik tedbir ve çözümler üretmesine giden çok boyutlu bir çalışma alanıdır. İnsan haklarının korunmasında da yerini ve önemini koruyan bu çalışma alanı insanlık suçlarının önlenmesinde ve azaltılmasında dikkat çekici büyüklükte bir konu haline gelmiştir.

İnsan Ticareti ve Göçmen Kaçakçılığı

İnsan ticareti kavramını açıklarken ticaret olgusunu bir kaçakçılık eylemi olarak algılamak ve buna göre düşünmek yerinde olacaktır. Birçok tanıma göre insan ticareti kaçakçılıktan ayrı düşünülmez. Dolayısıyla insan haklarının ihlal edilmesi anlamında ve yasa dışı boyutunu vurgulayarak tanım yapmak adil ve yerinde olacaktır. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda karşımıza çıkan insan ticareti tanımında kavram Kocasakal (2003, 40)'a göre “insan ticareti”

veya “insan kaçakçılığı” olarak kabul görmektedir. Bu durumun üzücü bir sonucu olarak suç işleyenler tarafından insanın bir mal veya meta şeklinde görüldüğü ve ne yazık ki insanların can güvenliklerine ve onurlarına bakılmadan davranıldığı açıklanmıştır.

İnsan ticaretinin suç olarak görülmesinde bunun kaçak ve yasak yöntem ve yollardan yapılmasından çok insanlık onurunun hiçe sayılması ve insanın alçaltılarak kişiliğinin yok sayılması tıpkı bir eşya gibi alınıp satılabilmesi düşünülmektedir. Bunun gerçekleşebilmesi için yasa dışı yollardan göçmen kaçakçılığının gerçekleşmesi gerekmektedir. İşte tam bu noktada insan ticareti ve göç ile birlikte göçmen kaçakçılığı kavramlarının da belirtilmesi önem arz etmektedir. Kavram, mukayeseli hukukta “insan ticareti” veya insan kaçakçılığı” olarak anılmaktadır. Bu suçluluk biçiminde insanın tabir doğru ise, bir “mal” ya da “meta” olarak görüldüğü dikkat çekmektedir. Nitekim tacirler kişileri, güvenliklerine ve insan olmalarına aldırmaksızın alınıp satılabilen basit bir meta olarak görmektedirler.

Genel olarak insan ticareti ile ilgili bu açıklamalara ek olarak; 4804 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunarak, Anayasamızın 90/son maddesi gereğince kanun gücüne sahip olarak iç hukukumuzda dâhil olan ve bu nedenle de doğrudan bağlayıcı bir etkiye sahip olan "Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol" ün üçüncü maddesinde, insan ticareti şu şekilde tanımlanmakta ve açıklanmaktadır: Bu Protokol'ün amaçları bakımından: "İnsan ticareti", kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma, kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması anlamına gelir. İstismar terimi, asgari olarak, başkalarının fuhuşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınması şeklinde tanımlanmıştır (Tezcan vd. 2007: 59).

Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi" ile bu sözleşmeye ek yukarıda zikredilen sözleşmenin/protokolün gereklerinin yerine getirilmesi için ilk olarak, 4771 sayılı Kanunla değişik, mülga 765 sayılı TCK'ya 201/b maddesi olarak eklenen daha sonra 5237 sayılı TCK md. 80'de benzer yönüyle yer verilen insan ticareti suçunun tanımı yapılmıştır. Bu tanım bakımından insan ticareti suçuna, “Zorla çalıştırmak veya hizmet ettirmek, esarete veya benzeri uygulamalara tabi kılmak, vücut organlarının verilmesini

sağlamak maksadıyla, tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri tedarik etmek, kaçırmak, bir yerden başka bir yere götürmek, sevk etmek veya barındırmak” şeklinde yer verilmiştir (Artuk vd.: 2006, 66).

Birbiriyle iç içe geçmiş olan bu yasadışı tanımlamaların günümüzde birbirinden bağımsız düşünülmesi doğal olarak zor olmaktadır. Bu durumun yeniden tanımlanmasında ve yasal olarak devletin kamu gücüne etkisinin artırılmasında ayırım noktalarının çizilmesi ve yeniden oluşturulması hukuki bir zorunluluk haline gelmiştir. Türkiye bu evrensel sorumluluk anlayışı içerisinde TCK 80. Maddesinde tanımı geliştirerek insan haklarına karşı olan hassasiyetini ispat etmiştir.

İnsan Ticaretinin Arka Planı, Sebepleri ve Ortaya Çıkış Şekilleri

İnsan ticaretinin ortaya çıkmasında göze çarpan sebepler genel olarak Gözler (2002, 90)'in vurguladığı şekliyle; “İnsan ticareti suçunun kaynağındaki ana sebepler ile klasik göç sebepleri benzerlik göstermektedir. İnsanlar, hayat kalitelerini artırmak için bazı çıkış yolları aramakta ve bunun tek yolunu, başka bir yere gitmekte bulmaktadırlar” şeklinde belirtilmiştir.

Genel olarak insan ticaretinin sebepleri genel olarak şunlardır;

Yoksulluk: Tüm insan hareketlerinin olduğu gibi, insan ticaretinin temelinde fakirlik yatmaktadır. Fakirlikle, kaynak ülkeler ve insan ticareti arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Kişiler, buldukları ülkelerdeki ekonomik zorluklarla mücadele etmekte zorlanınca, çareyi başka bir yere giderek, yeni bir hayat kurmada aramaktadırlar. Bu durum, çoğunlukla, insanları insan tacirlerinin kucağına düşürmektedir (Soyaslan, 2005: 11).

Kamu Görevlilerinin suçta iştiraki (Kamu Düzeninin bozulması): Bu suçun arkasındaki bir diğer sebep, yozlaşmış devlet görevlileridir. İnsan tacirleri bu suçu işlerlerken, bir takım devlet görevlilerinden yardım almaktadırlar. Gümrük görevlileri ya da polis güçleri gibi devlet görevlilerinin çeşitli menfaatler karşılığında, suçun işlenmesine göz yummaları ya da bizzat suç gruplarının içerisinde yer almaları nedeni ile suç örgütleri, rahat hareket edebilmektedirler. Tayland'da insan ticaretinin bu denli yaygın olmasının arkasında görevlilerin olduğu ve bu görevlilerin aldıkları düşük ücretin bu işi tetiklediği ifade edilmektedir. Yine eski Doğu Bloku Ülkelerindeki yaygın rüşvet, insan ticareti yapan kişilerin işini fazlasıyla kolaylaştırmaktadır. Bu ülkelerde, görevlilerle yapılan bir araştırmaya göre, katılımcıların %95'i yaptıkları kanunsuzluğa göz yummalarını sağlamak için aldıkları rüşvetten amirlerine pay verdiklerini

söylemektedirler. Çin’de insan ticareti yapan örgütlerin masraflarının büyük bir çoğunluğunu rüşvet için ödedikleri para oluşturmaktadır (Correll, 2001: 36).

Doğal afetler: Doğal afetler de, gerçekleştiği bölgelerde yaşayan insanlar için hayatı imkânsız kılan olaylardır. Kişiler, hayat imkânı bulamadıkları bölgeleri terk etmek zorunda kalmaktadırlar. En son Güneydoğu Asya’da meydana gelen deprem ve peşinden oluşan dev dalgaların, hayatı ne kadar ve nasıl imkânsız hale getirdiği herkesçe görülmüştür (Aybay, 1975: 126).

Cinsel ayrımcılık: İnsan tacirlerinin kolaylıkla kurban bulabildikleri ülkelerde, kadınlar, politik, ekonomik ve sosyal ayrımcılığa uğramaktadırlar. Kadınlar iş kaybından daha fazla etkilenmektedir. Doğu Avrupa ülkelerinde, 1990’lar boyunca oluşan iş kaybından etkilenen 26 milyon kişinin, 14 milyonu kadındır (Artuk vd., 2006: 10).

Kadınlara yönelik olumsuz eylemler ve şiddet: Kadınların yer almadığı bir toplumsal yaşamda son çarenin devletin ilgili kurumlarına sığınmak olduğu gerçeği karşısında bu şansını da kullanamayan kadınların ne yazık ki zorunda kaldıkları bir çıkış yolu olmuştur. Kamu düzeni içerisinde görevini yerine getiremeyen kamu görevlilerinin yol açtığı bu durum sıklıkla ekonomik açıdan gelişmesini tamamlayamamış ülkelerde gözlenebilmektedir.

Suçun tanımlanmasındaki ve algılanmasındaki farklar: İnsanların elde etmek istedikleri yeni durum için var olan yaşantılarının feda edilmesi düşüncesinden doğan bu durum, fuhuş haricinde işlenen suçlar için yeterli tanım yapılmamasının somut bir sonucu olmaktadır.

Cinsel yolla bulaşan veya aşırı salgın hastalıklar: Özellikle 1980 ve sonrasında yaşanan teknolojik ilerleme ve bilimsel gelişmeler birçok alanda insanlığın gelişmesine katkı sağlamıştır. Bununla birlikte insanların alışkanlıklarında ve yaşam şekillerinde yaşanan değişimler AIDS gibi çağın öldürücü etkisini çoğaltan hastalıkları ve bunların yayılma hızını düşürmek durumunda kalmıştır. Her devlet kendi mücadelesini sürdürmekte aktif bir rol üstlenmektedir. Gelişmemiş ülkelerin insanlarında yaşanan tehlikeler için sebep olunan göç ve insan ticareti eylemleri hastalıklara bağlı olarak gerçekleşebilmektedir.

Göç politikaları: Ekonomik krizlerin baş gösterdiği, işsizliğin arttığı, savaşların veya doğal felaketlerin olduğu bölgelerdeki insanlar, hayatta kalmalarının yolunu göç etmekte görmektedirler. Ancak hedef ülkelerin gerek ekonomik ve gerekse sosyal birtakım kaygılarla, göçmen kabul politikalarını ve çalışma yasalarını değiştirerek, göçmen kabulünü zorlaştırmaları, yasal çalışma imkânlarını azaltmaları, kişilerin çareyi başka yerde aramalarına ve neticesinde insan tacirlerinin ağına düşmelerine neden olmaktadır. Esasında sıkı sınır kontrolleri veya daha zor göç kabul politikaları, insanların göç etme isteklerini

ortadan kaldırmamakta, sadece göç etme niyetinde olan kişilerin, suç organizasyonlarının ağına düşmelerini kolaylaştırmaktadır (Çiçekli, 2005: 48).

Çatışma ortamının zorlayıcı sebepleri: günümüzde çeşitli sebeplerle ortaya çıkan çatışma ortamları insanların hızla ana yaşam bölgelerini terk etmesine yol açmıştır. Can güvenliği konularının devlet tarafından yerine getirilememesi kamu güvenliğinin ortadan kalkması suç örgütlerinin çok daha kolay bir şekilde faaliyet alanlarını artırmaktadır. Bunun sonucunda insanlar buldukları bölgeyi en kısa zamanda boşaltma ve yeni bir yerleşime giderek can sağlığını sürdürme eğilimindedirler.

Dünya pazarında oluşan iş gücü talebi: Küreselleşmenin etkisini bu denli göstermeye başladığı uluslar arası pazarlarda gelişmiş ülkelerdeki birçok alt tabaka işlerinin yapılmasında (temizlik, ağır işler vb.) ihtiyaç olunan insan gücünün temin edilmesi zorunluluğu gün yüzüne çıkmıştır. Oluşan bu sorunun ortadan kalkması için insan akışına izin verilmesi, (örneğin Shengen vizesi ile Avrupa Birliği ülkelerinde serbest dolaşım hakkı olmakla birlikte sınırlardan geçiş zordur) insanların gettolarıda yaşamaya zorlanarak bu ihtiyaçların karşılanması maksadıyla gelişlerine resmi yönetimlerce yeşil ışık yakılması don derece talihsiz olmuştur. Ülkelerin bu sorunlarını bir suç unsuruna sebep verecek şekilde zorlamaları ve imkân sağlamaları kaynak ülkelerden gelen talebi ne yazık ki artırmıştır.

Yüksek kar oranı ve düşük risk: Senelik 8-10 milyar dolarlık bir piyasa oluşturan insan ticareti suçu, dünyada silah ve uyuşturucudan sonra en fazla gelir getiren suç çeşididir (USDS, 2004: 6). Fuhuş yaptırmak amacıyla, kaçırılıp ya da kandırılarak insan tacirleri hesabına çalışan her bir kadın, hesabına çalıştıkları kişilere, çalıştığı dönem boyunca çok büyük paralar kazandırmaktadır (Centel, 2001: 48).

İnsan ticareti mağdurlarının bilgisizliği ve suçun sonradan fark edilmesi: Bir şekilde vaad edilenlerin yerine getirilmemesi durumu olarak da açıklanabilen bu olgu insan tacirlerinin yasa dışı yöntemleri profesyonelce işlettikleri anlamına gelmektedir. İnsanların yeni bir yaşam ortamı sağlamak istemelerini suiistimal ederek onları yanıltan ve bu durumdan faydalanan suç örgütlerinin sebep oldukları durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

İnsan Ticaretinin Kamu Düzeni İçerisinde Toplumsal ve Bireysel Sonuçları

Türkiye’de insan ticaretinin anılması esnasında akla birbiriyle ilintili iki önemli kavram gelmektedir. Bunlardan ilki “düzensiz göç” kavramı olup son yıllarda başa çıkılması gereken sorunların en dikkat çekici olanıdır. İkinci olarak ise insan ticaretinin oluşmasına doğrudan sebep veren göçmen

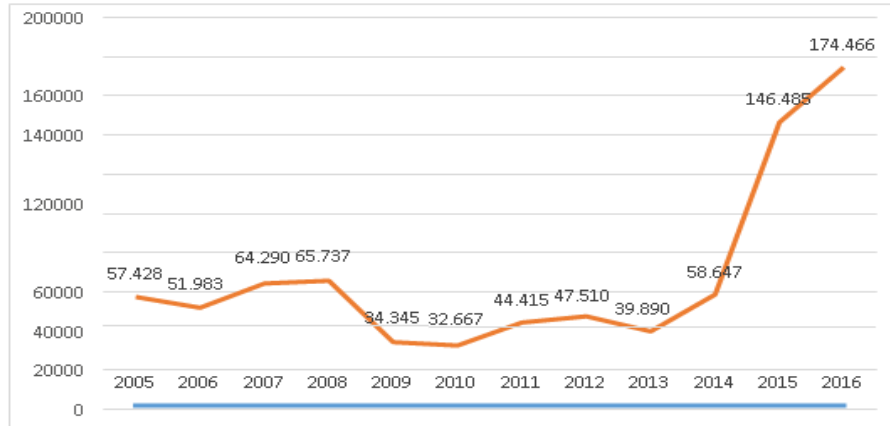
kaçakçılığı konusudur. Görüldüğü üzere her iki konu da birbirisiyle iç içe geçmiş durumdadır.

Düzensiz göç bir ülkeye yasadışı yollardan giriş yapmak, bir ülkede yasadışı şekilde konaklamak ya da bir ülkeye yasal olarak giriş yapıp, yasal süre içerisinde ülkeyi terk etmemek durumları düzensiz göç unsurlarını oluşturmaktadır. Türk Ceza Kanunu'nun 79. maddesine göre “doğrudan doğruya veya dolaylı olarak maddi menfaat elde etmek amacıyla, yasal olmayan yollardan bir yabancıyı ülkeye sokulmasına veya ülkede kalmasına imkân sağlanması ile birlikte Türk vatandaşlarının ya da yabancıların yurt dışına çıkmasına imkân sağlanması” şekillerinde gerçekleşen bir suçtur. Düzensiz göç; hedef ülkeler için ülkelerine yasadışı yollardan gelen veya yasal yollarla gelip yasal çıkış süreleri içerisinde çıkmayan kişileri kapsamaktadır. Ayrıca kaynak ülke için ülkesini terk ederken gerekli prosedürlere uymayarak ülke sınırlarını geçen kişiler düzensiz göç kapsamında yer almaktadır. Transit ülkeler için; kaynak ülkelerden hedef ülkeye ulaşmak için yasal ya da yasal olmayan yollarla ülkeye girip bu ülkeyi bir geçiş ülkesi olarak kullanıp ülke sınırını terk eden kişiler de düzensiz göç kavramı ile ifade edilmektedir (Kızılay Göç ve Mülteci Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2017).

Yine Kızılay'ın resmi internet sayfasına göre; 2005-2014 yılları arasında ülkemizde yakalanan düzensiz göçmen sayısı 496.912'dir. Ülkemizde son iki yılda yapmış olduğu operasyonlar sonucunda yaklaşık 206.000 yasa dışı göçmen kurtarılmış ve 5.000'den fazla göçmen kaçakçısı yakalanmıştır.

Tablo 1: Yıllara Göre Düzensiz Göçmenlerin Dağılımı

Kaynak: www.kizilay.org.tr

Tablo 1’de görüldüğü üzere son yıllarda büyük bir artış gösteren düzensiz göç sayıları Türkiye’de transit ülke konumundan hedef ülke konumuna geçişi hızlandıran bir etki yaratmıştır. Bu durum karşısında düzensiz göçün ülkemizin hem kara hem de deniz sınırlarını yasa dışı yollardan kullanan bu insanların ülkeleri Tablo 2’de belirtilmiştir.

Tablo 2: 2017 yılında aktif olarak Türkiye’de Düzensiz Göçmenlerin uyruklarına göre dağılımı

Kaynak: www.kızılay.org.tr

UYRUK	TOPLAM
GENEL TOPLAM	50.270
PAKİSTAN	10.498
AFGANİSTAN	14.190
SURİYE	9.907
IRAK	3.963
GÜRCİSTAN	1.162
ÖZBEKİSTAN	1.114
KONGO	950
BANGLADEŞ	804
İRAN	867
KIRGIZİSTAN	596
DİĞER	6.219

Tablo 2 incelendiğinde 2017 yılı açısından karşımıza bu ülkelerin ortak noktaları çıkmaktadır. Bu ülkeler büyük çoğunlukla dünya üzerinde süren çatışma ortamları ve ekonomik geri kalmışlık yaşayan ülkeler olmaktadır.

Kayda değer en önemli konu ise fark edilen miktarın kayıt altına alınabilmesi gerçeğidir. Bu konuda elde mevcut verilerin sağlıklı işlenebilmesi açısından yeterlilik bulunmadığı resmi yetkililerce de kanıtlanmaktadır. Esas olan ise bu kadar yoğun insan grubunun yasa dışı yollarla giriş yaparak giriş yapılan ülkenin elinde bulunan imkanlardan faydalanma zorluğudur. Diğer bir deyişle asıl sorun kaçak yollardan giren ve yine kaçak bir şekilde yaşayan insanların çalışmasının, topluma ayak uydurarak varlığını sürdürmesinin ve kişisel olarak gereksinim duyduğu eğitim, sağlık ve diğer sosyal ihtiyaçlarının yerine getirilmesinde kamu gücüne düşen sorumlulukların yeterince tanımlı olmamasıdır.

İnsan ticareti suçunun kişisel sonuçlarını, kurban ve suçu organize eden kişiler açısından ayrı ayrı değerlendirmek gerekmektedir. Çünkü suç, her iki taraf açısından da farklı sonuçlar doğurmaktadır. Bir taraf için mağduriyet, suistimal, acı çekmek olarak özetlenebilecek sonuçlar, diğer taraf için zenginlik, lüks, para kazanma olarak biçimlenmektedir (Ersoy, 1973: 89).

Yine Ersoy (2002, 91)'a göre kişinin bu olumsuzlukların yanında kendine ve topluma yabancılaşması, ümitsizliğe düşmesi, potansiyel suçlu olarak algılanması ve neticesinde suçlu olması sonucunu doğurabilir. Hayattan beklentisi kalmayan kişinin, insan tacirlerinin elinden kurtulma ümidi de kesilirse, intihar etmesi ve başka kurtuluşlar araması muhtemeldir. İnsan ticareti kurbanlarının, içinde bulunduğu suç organizasyonuna yeni kurbanlar kazandırarak, kendilerini kurtarmaya çalışması beklenebilecek sonuçlardandır. Suç organizasyonu üyeleri için insan ticareti, para kazanmanın kolay yollarından bir olarak görülmektedir. Kişiler, kazandıkları para ile güçlerine güç katmakta, suistimal ettikleri kişilerin sırtından lüks hayatlar sürmektedirler. Bu suçtan elde ettikleri zenginliklerini, yeni kurbanlar kazanmak için ya da işledikleri suçları çeşitlendirmek için kullanabilmektedirler.

İnsan ticareti suçu neticesinde kişisel anlamda ortaya çıkan sorunların, tüm topluma yayılması ve bir takım toplumsal olumsuzluklar meydana getirmesi kaçınılmazdır. İnsan ticareti suçunun muhtemel toplumsal sonuçları, daha kapsamlı ve karmaşıktır. Oluşabilecek sonuçları, şu şekilde sıralamak mümkündür (Evik, 2004: 63; USDS, 2004: 14; Gedik, 2001: 106):

İnsan ticareti, öncelikle üzerinde meydana geldiği ülkenin otoritesini sarsan ve devletin gücünü zayıflatan bir etki göstermektedir.

İnsan ticaretinin, toplumların sağlığını olumsuz etkileyen ve ciddi tehdit oluşturan sonuçlarından da bahsetmek mümkündür. İnsan ticareti, fiziki ve psikolojik rahatsızlıkları tetikler. Cinsel yolla bulaşan hastalıkları artırır. Sağlıksız ortamlarda yapılan organ nakilleri, yeni bir sağlık tehdidi olarak

kendini gösterir. İnsan ticareti, kurbanları arasında korku endişe, stres, uykusuzluk, depresyon meydana getirir.

İnsan ticaretinin toplumların insan kaynakları veya iş gücü piyasasına olumsuz birtakım etkileri vardır. Ucuz iş gücünün bu yöntemle sağlanıyor olması, ücretleri baskı altına alarak, olması gerekenden düşük seviyelerde kalmasına neden olur.

İnsan ticaretinin, toplumlar için çok büyük ekonomik maliyeti vardır. Özellikle çocukların bu sektörde kullanılmaları ve günde 18 saat kadar çalıştırılmaları, çocukların eğitim almasına engel bir durum oluşturur. Toplumsal sağlık üzerindeki olumsuz etkisi de düşünülürse, suçun engellenmesi durumunda, sağlık giderlerinin azalacağı ve toplumsal eğitim seviyesinin artacağı kesindir. Bu durum, 10'larca milyar doların tasarruf edilmesi anlamına gelir ve bu para gelecekte toplumun üretimini ve ekonomik gücünü artıracaktır (USDS, 2004: 16).

İnsan ticareti suçunun, evrakta sahtecilik, uyuşturucu kaçakçılığı, insan kaçakçılığı, silah kaçakçılığı gibi organize suçlarla ve hatta terörizm ile yakından ilgisi olduğu tespit edilmiştir. Bazen organize suç çeşitlerini finanse etmek için, insan ticareti suçundan elde edilen gelirin kullanıldığı bilinmektedir. Organize suçların artması ise, devletlerin hukuk kurallarını zayıflatır. Ayrıca insan ticaretinin karlı bir iş olması, suçtan elde edilen paranın birtakım yöntemlerle aklanmasını gerektirir (Spremann, 2001: 11).

Çok boyutlu ve çok karmaşık bir yapıya sahip olan insan ticaretinin yaygınlaşmasının, kamu görevlilerinin yozlaşmaları yönünde de olumsuz etkisinin olabileceği düşünülmelidir. Günümüzde yaygınlaşan organize suç çevriminin devamı için vazgeçilmez unsurlarından birisi, rüşvet ve yozlaşma olarak kabul edilmektedir. Kamu görevlilerin içerisinde yer almadığı ya da resmi görevlilerin bilgisinin ve gözetiminin olmadığı herhangi bir organize suç çeşidinin, uzun soluklu ve çok karlı olması beklenemez. Bu açıdan, var olan her türlü organize suç örgütü kendi bünyesinde bu çeşit görevlileri kullanmak zorundadır. Bu ağın içerisinde yer alan kamu görevlilerinin sayısının artması halinde, insanların devlete ve devletin unsurlarına olan güveni sarsılacaktır. Sonuç olarak bu durum, devletlerin gelecekleri açısından çok tehlikeli gelişmelerdendir.

Göç Yönetimi ve İnsan Ticareti Mağdurlarının Gözetim ve Korunmasının Kamusal Önemi

İnsan ticareti mağdurlarının mevcut Türk kamu düzeni içerisinde uyum ve bütünleşmelerine yönelik olarak vurgulanması gereken konular İnsan Ticareti

Mağdurlarına sunulan destek hizmetleri ve 2011 yılından itibaren üzerinde yoğun bir şekilde çalışılan İnsan Ticareti Mağdurlarının korunması ve İnsan Ticareti ve Organize suçlarla Mücadele projeleridir. Türk kamu düzeni içerisinde gerekli düzenlemelerin yapılması, uygulanması ve genişletilmesi çağdaş yaşam koşullarının sürekliliği açısından önem arz eden bir tartışma konusudur.

Bu kapsamda Kamu düzeni içerisinde öncelikli olarak karşımıza çıkan sorun, günümüze kadar çeşitli yollardan Türkiye'ye giriş yapmış olan düzensiz göçmenler ve insan ticareti mağduru olarak adlandırılan insanlar için yürütülen destek programlarıdır. Bu programlarda düşünme süresinde, soruşturma ve kovuşturma aşamalarında ve sonrasında mağdurun güvenliği, sağlığı ve özel durumu gözetilerek, bilgilendirme ve rıza esasına dayalı olarak mağdur destek programı sunulur. Bu programda (GİGM, 2017):

- Sığınma evlerinde veya güvenli yerde barınmasını,
- Güvenli ve huzurlu bir ortam sağlanmasını,
- Sağlık hizmetlerinden yararlanmasını,
- Psiko-sosyal destek sağlanmasını,
- Hukuki yardıma erişim ve mağdurların yasal haklarına ilişkin danışmanlık hizmeti ve bilgi verilmesini,
- Eğitim ve öğretim hizmetlerine erişim konusunda rehberlik yapılmasını,
- Mesleki eğitim verilmesi ve iş gücü piyasasına erişimi konusunda destek verilmesini,
- Temel ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde geçici maddi destek temini amacıyla 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu hükümleri uyarınca maddi destek konusunda gerekli rehberliğin sağlanmasını,
- İlgili sivil toplum kuruluşları ile uluslararası ve hükümetler arası kuruluşlar tarafından sağlanabilecek danışmanlık hizmetlerine erişimini,
- Tercümanlık hizmeti verilmesi,
- Vatandaşı olduğu ülkenin büyükelçiliği veya konsoloslughuna, rızası halinde bilgi verilmesini,
- Vatandaşı olduğu ülke büyükelçilik veya konsolosluk yetkilileriyle görüşebilme imkânı tanınmasını,

- Kimlik bilgilerine dair belgelerin edinilmesi konusunda yardım sağlanmasını kapsar.

Ayrıca gönüllü ve güvenli geri dönüş programı mağdurun, destek programından yararlanmak istemediği, destek programı uygulandığı sırada veya program bitiminde talep etmesi halinde, mağdurun kendi ülkesine veya üçüncü bir ülkeye gitmek istediği durumda, güvenli çıkış ve varışının sağlanması ve gerekli koruma önlemlerini kapsar.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğünce icra edilen faaliyetlerin yanı sıra gelecekte de bu organize suçların ve mağdurlarının önüne geçebilmek amacıyla yapılan proje çalışmalarına da bakmak faydalı olacaktır. Bu çalışmalar üç başlık altında incelenmektedir. Bunlar sırasıyla aşağıda sunulmuştur (GİGM, 2017);

- *İnsan Ticareti Mağdurlarının Korunması Projesi*: İnsan Ticareti ile Mücadelede Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi Ulusal Eylem Planı'nda yer alan sektörel eylem planları doğrultusunda 2011 yılında hazırlanan ve Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) 1. Bileşeni 2011 yılı Ulusal Programına ilişkin Finansman Anlaşmasınının 13 Ekim 2011 tarihinde imzalanmasıyla, "İnsan Ticareti Mağdurlarının Korunması" projesi hazırlanmış olup, 16/05/2014 tarihinde proje sözleşmesi imzalanmıştır. Projenin hedefi, sınır ötesi suçların azaltılması, insan ticaretinin önlenmesi ve insan ticareti mağdurlarına insan hakları temelli koruma sağlanmasıdır. Projenin genel bütçesi 1,9 milyon Avro olup, %90'ı olan 1.710.000 Avrosu AB fonlarından %10'u olan 190.000 Avrosu ise Ulusal Fondan karşılanmaktadır.

- *İnsan Ticaretiyle ve Organize Suçlarla Mücadele Projesi*–/Aşama 2): Projenin ikinci aşaması; Avrupa Birliği'nin dünya çapında ortaya çıkan veya devam eden krizlere müdahale etme ve önlenmesine yardımcı olma konusunda teşvik sağlayan ve İstikrar Fonunun yerine geçen İstikrar ve Barışa Katkı Fonu (ICSP) çerçevesinde uygulanmaktadır. Azerbaycan, Bosna Hersek, Moldova ve Türkiye'de Ocak 2013-Eylül 2014 tarihleri arasında uygulanan projenin birinci aşaması çıktıkları üzerine tasarlanan proje, katılımcı ülkelere politik, yasal ve teknik uzmanlık ve bilgi sağlayarak uluslararası organize suçlarla ve özellikle insan ticareti alanında verilen mücadeleye ve bunların önlenmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

- *Türkiye'de İnsan Ticaretinin Önlenmesi, Tespiti ve Mücadelesi (PICTOR Türkiye) Projesi*: İngiltere tarafından fonlanan, ICMPD (Uluslararası Göç Politikalarını Geliştirme Merkezi) ile yürütülen Türkiye'de İnsan Ticaretinin Önlenmesi, Tespiti ve Mücadelesi (PICTOR Türkiye) projesinin amacı Türkiye'de insan ticaretiyle ve geçici koruma altındaki Suriyeli uyruklu yabancıların ve yerinden edilmiş diğer kişilerin istismarıyla mücadele etmektir. Projenin hedefleri ise, Bir eğitim müfredatı geliştirerek ve bir dizi çok disiplinli eğitimler vererek, geçici koruma rejimi kapsamında Türkiye'ye gelen ve burada

ikamet eden hassas gruplar arasındaki insan ticareti vakalarını önleme, tespit etme ve yönlendirme için ilgili Devlet kurumlarının, STK'lerin ve uluslararası kuruluşların bilgi ve kapasitelerini önemli ölçüde artırmak ve Çalışma ve diğer hakları konusunda hedefe odaklı bilgi sağlayarak Türkiye'de geçici koruma altında bulunan büyük nüfusun uzun vadede dayanıklılığına katkıdır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yasa dışı organizasyonlar yüzyıllardır birçok ülkede varlıklarını sürdürmüşlerdir. Demokrasinin ve ekonominin gelişmediği toplumları hedefleyen bu organizasyonlar yakın çağ ile birlikte şekillenen dünyanın çatışmaya müsait alanlarında özellikle yoğun olarak faaliyet şansı bulmuştur. Hiçbir ülke vatandaşı doğduğu, doğduğu ve atadan miras toprakları geçerli bir sebep yaşamadıkça terk etmez. Fakat öncelikle can güvenliğinin söz konusu olduğu ve çoğu zaman geçim ve iş arama maksadıyla çaresizlik içinde bulunan insanlar ülkelerini ne pahasına olursa olsun terk etme kararlılığında görülmektedir.

Bu çeşit yasa dışı insan akışlarının sebeplerine yukarıda genel yönleriyle vurgu yapıldı. Bu vurgunun önemli tarafı insanların hedef ülkeyi neden seçme gerekliliği olmaktadır. Sadece kaynak ülkenin düzensiz göç, insan ticareti vb. konularda izlediği samimi politikalar yeterli midir? Tüm sorular cevap bulmakta zorlanılan alanları sorgulamaktadır. Batının gelişen insan kitlesi özellikle tercih edilmeyen iş kesimlerinde ayakta kalabilmek için sınır dışından göçe göz yumulan politikalar izlemektedir. İşte tam da bu noktada fuhuş başta olmak üzere, bedensel yük gerektiren işler ya da ağır işler diye tanımlayacağımız işler düzensiz biçimde göçe zorlanan bu insanlar tarafından kaçak ve yasa dışı yollar izlenerek yerine getirilmektedir. Bu insanların organları dahi alınıp satılmakta veya evlatlık edinme şeklinde birilerine satılmaktadır.

İnsan ticareti konusunda coğrafi özelliklerimizden dolayı Kafkasya, Balkanlar ve Ortadoğu bağlantı noktasında bulunan Türkiye deniz ve kara sınır kontrolleri tecrübesi yüksek bir ülke durumundadır. Türkiye 2010 yılından itibaren kamu düzenini sürdürmek ve düzensiz göç yaşamış insan ticareti mağdurlarının toplum içerisinde mağduriyetini en aza indirmek için balkan ülkeleri ve genelde insan ticaretine kaynak ülke durumunda katılan ülkelerin yönetimleriyle protokoller ve ortak çalışmalar yapmaya başlamıştır. Dünya üzerindeki bir takım yasa dışı örgütlerin bu şekilde meydana gelen göçler sonrasında ortaya çıktığı bilinmektedir. Bunlara örnek olarak Pakistan'da Taliban, Sudan'da Boko-Haram vb. örgütler sayılabilir.

Türkiye eğitim, sağlık, istihdam ve vatandaşlık konularında attığı adımlarla sosyal yaşamda göçün olumsuz izlerini silmeye yetecek tedbirleri hukuki ve fiziki anlamda sağlayacak çalışmalara yönelmiştir. Bu çalışmalar sonucunda göç hareketlerinin olumsuz etkilerinden korunabilen uygun bir kamusal alan hedeflenmektedir. Bu sebeple de Türkiye mevcut risk alanlarının gayet iyi bir şekilde yönetilmesini gerçekleştirmektedir.

Türkiye insanlık onurunun ayaklar altına alındığı bu konuyla samimi bir mücadele yürütmektedir. Yapısal, hukuki ve işlevsel dönüşüm faaliyetleriyle kamu düzenini güçlü tutmaya devam etmektedir. Yasa dışı organizasyonların hedef ülke olarak seçtiği Türkiye ekonomik, sosyal ve siyasi anlamda gelişmiş ülkelerdendir. Bu anlamda bu suç örgütlerinin Türkiye'yi transit ülke konumundan hedef ülke konumuna geçirmesi doğal olmaktadır.

İnsan ticareti mağdurlarının artmaması için Türkiye'nin hedef ülke konumunda olması sebebiyle kamunun toplumsal suçlar, bulaşıcı hastalıklar, ekonomi, ahlak vb. başlıklarda bilinçlendirilmesinin yanında kamu görevlilerinin de büyük sorumluluk bilinciyle hareket etmeleri sağlanmalıdır. Türkiye'nin genç nüfusu kendine yeten bir sayıdadır. Kültür, inanç ve ahlak anlayışında devletin çalışma koşullarının eğitimlerle ve yasal düzenlemelerle güçlü tutulması çok önemli bir sorumluluktur. Bu çabalar vatandaşları daha bilinçli yapabilecek ve gizli suç niteliği taşıyan organizasyonlara daha az fırsat verecektir.

KAYNAKLAR

- Artuk, M. E., Gökçen A. Yenidünya, A. Caner, (2006), **Ceza Hukuku**, Ankara: Adalet Yayınevi.
- Aybay, R., (1975), “**Amerikan, İngiliz ve Türk Hukuk Sistemlerinde Yurtdışına Çıkma ve Yurda Girme Özgürlüğü**”, Ortadoğu Teknik Üniversitesi İdari İlimler Fakültesi Yayınları, No.26, Ankara,
- Centel, N., (2001), **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, İstanbul: Beta Yayınevi.
- Correll, S. J., (2001), “**Gender and The Career Choice Process: The Role of Biased Selfassessments.**” American Journal of Sociology.v 23,p.345.
- Çiçekli, B., (2005), “**Yasadışı Göç, İnsan Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti İle Mücadele Türkiye**”, Polis Bilimleri Dergisi, C.:7, S.:1, s. 43-57, Ankara.
- Ersoy, Y., (2002), **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Ankara: İmaj Yayıncılık.
- Ersoy, Y., (1973), **Çalışma Hürriyetine Karşı Suçlar (TCK. m. 201 ve 275 sayılı kanunun ilgili hükümleri)**, Ankara.
- Evik, V. S., (2004), **Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu**, İstanbul: Beta Yayınevi.
- Gedik, D., (2001), **Türk Ceza Hukukunda Müsadere**, Ankara: Adil Yayınevi.
- Kocasakal, Ü., (2006), “**İnsan Ticareti Suçu**”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S;2, Ocak 2006. Genel Hükümler, Ankara.
- Korkut, L., (2006), “**Dünyada ve Türkiye’de İnsan Ticareti ile Mücadele**”, Hukuk Gündemi Dergisi, Eylül-Ekim-Kasım, Sayı:6.
- Tezcan, D., Erdem, M. R., Önok, R. M., (2007), **Teorik ve Pratik Ceza Özel Hükümler**, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Soyaslan, D., (2005), **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Üçüncü Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara.
- Spremann, K. (2001), **Money Laundering Course**, WS, Washington, DC, United States: Inter-American Development Bank.
- U.S. Department of State, (**ABD Devlet Bakanlığı 2004 Raporu**), US, 2004.
https://www.kizilay.org.tr/Upload/Dokuman/Dosya/88360142_goc-istatistik-raporu-mayis-2017.pdf Erişim Tarihi (01.10.2017)
- http://www.goc.gov.tr/icerik3/insan-ticareti-magdurlarina-sunulan-destek-hizmetleri_409_561_3606 (01.10.2017)